

3.1.2018

Oikeusministeriö

oikeusministerio@om.fi
marietta.keravuori-rusanen@om.fi

09. 01. 2018
7.11.2017

Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 7/41/2017; 10.11.2017

Valtiokonttorin lausunto oikeusministeriön työryhmän muistiolounnokseen rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen

Oikeusministeriö on pyytänyt Valtiokonttorin lausuntoa työryhmämuistiosta koskien rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittämistä. Tämän vuoksi Valtiokonttori esittää lausuntonaan seuraavaa:

Työryhmän tehtävänä on arvioida rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan yleissääntelyn tarve ja valmistella asianomaisen lainsäädännön toteuttamiseksi tarpeelliset säännösehdotukset. Työryhmä on nyt laatinut muistiolounnoksen, jossa arvioidaan rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen käsitteisältöä ja erityispiirteitä sekä sanktioiden määräämiseen liittyviä erityisiä oikeusturvan tarpeita. Lisäksi muistiolounnoksessa esitetään suuntaa-antavia näkemyksiä rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan yleislainsäädännön tarpeesta ja sen mahdollisesta sisällostä.

Valtiokonttorin Kansalaispalvelut toimialan tehtäviin kuuluu työtaturma- ja ammattitautilain 183 §:n mukaan vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen:

"Jos Tapaturmavakuutuskeskus katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, sen on tehtävä hakemus Valtiokonttorille 181 §:ssä tarkoitetun vakuutusmaksua vastaavan maksun sekä 182 §:ssä tarkoitetun laiminlyöntimaksun määräämisestä.

Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan maksamaan 1 momentissa mainitut maksut Tapaturmavakuutuskeskukselle. Työnantaja saa hakea muutosta päätökseen tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella."

Laiminlyöntimaksusta säädetään lain 182 §:ssä: "Työnantaja, joka on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään kolme kertaa sen suuruinen kuin 181 §:ssä tarkoitettu maksu.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin tahallisuus ja toistuvuus sekä vakuuttamatta jääneen työn määrä ja riski.

Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä luonnolliselle henkilölle, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisena ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 2 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen kohtuutonta.

3.1.2018

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu." Tapaturmavakuutuksen ottamisen laiminlyöntiin perustuvia perintäpäätöksiä tehdään Valtiokonttorissa vuosittain 400 – 500 kappaletta.

Liikennevakuutuksen osalta on säädetty vastaavalla tavalla liikennevakuutuslain 29 §:ssä: " Jos Liikennevakuutuskeskus katsoo, että ajoneuvon omistaja tai haltija on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, sen on tehtävä esitys Valtiokonttorille vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrittämisestä.

Valtiokonttori määrää 1 momentissa mainitut maksut sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen ajoneuvon omistajan tai haltijan maksamaan maksut Liikennevakuutuskeskukselle. Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä vain erityisestä syystä. Ajoneuvon omistaja tai haltija saa hakea muutosta päätökseen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos ajoneuvolla on omistaja ja haltija, 1 momentissa tarkoitetut maksut määrätään ajoneuvon haltijalle siltä osin kuin ne kohdistuvat hänen hallinta-aikaansa. Ajoneuvon omistajalle maksut määrätään tältä ajalta vasta sen jälkeen, kun ajoneuvon haltija on todettu maksujen perinnän yhteydessä ulosotossa varattomaksi.

Liikennevakuutuskeskus laskuttaa ja perii ajoneuvon omistajalle tai haltijalle määrätyn 1 momentissa mainitut maksut."

Liikennevakuutuslain 28 §:ssä puolestaan säädetään laiminlyöntimaksun määräytymisestä: " Se, joka on laiminlyönyt 6 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään kolme kertaa vakuutusmaksua vastaavan maksun suuruinen. Laiminlyöntimaksun korotuserrointa määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin tahallisuus ja toistuvuus sekä se, onko ajoneuvoa käytetty liikenteessä." Liikennevakuutuksen ottamisen laiminlyöntiin perustuvia perintäpäätöksiä tehdään Valtiokonttorissa vuosittain noin 40 000 kappaletta.

Mainituissa työtapaturma- ja ammattitautilain sekä liikennevakuutuslain säännöksissä on Valtiokonttorille jätetty harkintavaltaa päättää laiminlyöntimaksun määräämättä jättämisestä samoin kuin määrätyn maksun suuruudesta. Maksun määrä voi vaihdella 1-3 kertaisena vakuutusmaksua vastaavan maksun suuruuteen nähden. Valtiokonttori toimii maksua määrätessään hyvässä yhteistyössä joko Tapaturmavakuutuskeskuksen tai Liikennevakuutuskeskuksen kanssa, eikä laiminlyöntimaksun määräämisen tai sen suuruuden määräämisessä ole ollut merkittäviä ongelmia.

Tapaturmavakuutuksen laiminlyöntimaksut määrätään sille, joka on laiminlyönyt säädetyn tapaturmavakuutuksen ottamisen, joten tämä voi olla oikeus- tai

3.1.2018

luonnollinen henkilö. Vastaavasti liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksu määrätään sille ajoneuvon omistajalle tai haltijalle, joka ei ole ottanut liikennevakuutusta ajoneuvolleen, joten tämäkin voi olla oikeus- tai luonnollinen henkilö. Tältä osin ei ole ollut havaittavissa merkittäviä ongelmia.

Työtaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä säädetään, että laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä luonnolliselle henkilölle, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 2 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen kohtuutonta. Vastaavasti liikennevakuutuslain 29 §:ssä säädetään, että laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä vain erityisestä syystä. Valtiokonttorilla on siis rajattu oikeus harkita maksun perimistä, mutta perinnästä kokonaan luopuminen on erittäin harvinaista.

Tapaturmavakuutuslainsäädännössä työnantajalle ja vastaavasti liikennevakuutuslainsäädännössä ajoneuvon omistajalle tai haltijalle on asetettu velvollisuus niissä tarkoitettujen vakuutusten ottamiseen. Vastuu on siten objektivista, mutta kuten aiemmin on todettu, niin määrätyn edellytyksin perinnästä voidaan luopua tai perittävää määrää alentaa.

Laiminlyöntimaksujen määrääminen lähtee aina Tapaturmavakuutuskeskuksen tai Liikennevakuutuskeskuksen aloitteesta, jotka tekevät esityksen Valtiokonttorille maksujen määräämisestä. Nämä puolestaan voivat saada tiedon vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönneistä tahoista esimerkiksi työsuojeluviranomaisilta, poliisilta tai ajoneuvohallinnolta.

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan sen hoitamien laiminlyöntimaksujen perintätoimesta on varsin kattavasti säädetty asianomaisissa erityislaeissa, minkä vuoksi hallinnollisia sanktioita koskeva yleislaki ei todennäköisesti juurikaan vaikuttaisi menettelyn sujuvuuteen eikä sen oikeudenmukaisuuteenkaan. Kuten muistiolounnoksessa esitetäänkin, mahdollinen hallinnollisia sanktioita koskeva yleislaki ei välttämättä johtaisi erityislaeilla tapahtuvan sääntelyn merkityksen vähentymiseen. Tämän vuoksi asian jatkovalmistelussa on aihetta edelleen selvittää, onko yleislailla saavutettavissa sääntelyyn sellaista selkeyttä, mikä puoltaisi tätä koskevan uuden lain säätämistä.

Toimialajohtaja

Jyri Tapper

Lakiasiainpäällikkö

Pekka Syrjänen